

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і аудиту
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню **бакалавра**
(бакалавра, магістра)

студента Михальчука Іллі Віталійовича
(ПІБ)
академічної групи 071-20-1
(шифр)
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)
за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)
на тему: «Облік і аудит безготівкових розрахунків (на прикладі ТОВ
«Реаліта»)»
(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Пашкевич М.С.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Пашкевич М.С.		

Дніпро
2024

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
міжнародних
відносин і аудиту

Пашкевич М.С.
(підпис) (прізвище, ініціали)

«__» _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)

Студенту Михальчуку І.В. академічної групи 071-20-1
(прізвище та ініціали) (шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему:

«Облік і аудит безготівкових розрахунків (на прикладі ТОВ «Реаліта»)»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____
№ _____

Розділ	Зміст	Термін
1	АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «РЕАЛІТА» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	06.05.24 – 15.05.24
2	БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ	16.05.24- 28.05.24
3	АУДИТ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ	29.05.24- 30.06.24

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Пашкевич М.С.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі 06.05.2024 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 01.07.2024 р.

Прийнято до виконання

_____ (підпис)

Михальчук І.В.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 49 с., 17 рис., 10 табл., 1 додаток, 21 джерело.

БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ, ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ, ТОЧНІСТЬ, ПРОЗОРИСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ, ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку безготівкових розрахунків на ТОВ «Реаліта».

Предметом дослідження є господарські операції підприємства ТОВ «Реаліта» з безготівкових розрахунків.

Метою роботи є удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків підприємства.

У дослідженні було проведено глибокий аналіз обліку і аудиту безготівкових розрахунків, визначено основні джерела інформації та окреслено ключові завдання, які необхідно вирішити в процесі аудиту. Розглянуто значення удосконалення обліку та аудиту безготівкових розрахунків для забезпечення точності, прозорості та ефективності фінансових операцій підприємства. Також було виділено основні напрямки аудиту, які включають перевірку достовірності облікових даних, оцінку відповідності законодавству, аналіз ефективності внутрішнього контролю, оцінку своєчасності операцій, аналіз фінансових ризиків та аудит електронних грошей. На основі проведеного аналізу були сформульовані конкретні рекомендації щодо удосконалення обліку та аудиту безготівкових розрахунків.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій, що спрямовані на вдосконалення бухгалтерського обліку та аудиту безготівкових розрахунків на підприємстві, які сприятиме підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень. Надані пропозиції з удосконалення обліку та аудиту безготівкових розрахунків можуть знайти своє практичне застосування на ТОВ «Реаліта».

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «РЕАЛІТА» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	8
1.1 Опис діяльності підприємства ТОВ «Реаліта»	8
1.2 Аналіз фінансового стану підприємства ТОВ «Реаліта»	10
1.3 Сутність та інструменти безготівкових розрахунків	14
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ	22
2.1 Переваги безготівкових розрахунків	22
2.2. Бухгалтерський облік безготівкових операцій	24
2.3 Облік операцій з електронними грошами	27
Висновки до розділу 2	32
РОЗДІЛ 3 АУДИТ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ	33
3.1 Аудит операцій з грошовими коштами	33
3.2 Удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків	39
Висновки до розділу 3	42
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	46
ДОДАТКИ	49

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена низкою факторів, що відображають сучасні тенденції в економіці, фінансах і технологіях. Сучасний світ все більше переходить на безготівкові розрахунки завдяки розвитку цифрових технологій і фінансових послуг. Це сприяє підвищенню ефективності операцій, зменшенню витрат на готівковий обіг і збільшенню швидкості транзакцій. Безготівкові розрахунки забезпечують вищий рівень безпеки порівняно з готівковими операціями. Вони дозволяють зменшити ризики крадіжок, шахрайства і втрат готівки, а також спрощують моніторинг і контроль фінансових потоків. Безготівкові розрахунки є більш зручними для споживачів і бізнесу. Вони дозволяють здійснювати платежі онлайн, що особливо важливо в умовах глобалізації та зростання електронної комерції.

Державні органи багатьох країн активно стимулюють перехід на безготівкові розрахунки через законодавчі ініціативи, спрямовані на боротьбу з тіньовою економікою, відмиванням грошей і фінансуванням тероризму. Використання безготівкових розрахунків дозволяє економити природні ресурси, які витрачаються на виробництво, транспортування та утилізацію готівки. Впровадження новітніх технологій, таких як блокчейн, криптовалюти, мобільні платежі і фінтех-рішення, вимагає нових підходів до обліку і аудиту безготівкових розрахунків. Це відкриває нові можливості для підвищення ефективності і точності фінансового контролю.

Тема обліку і аудиту безготівкових розрахунків є важливою для забезпечення прозорості, точності і достовірності фінансової звітності. Це включає контроль за дотриманням нормативних вимог, виявлення та попередження помилок і шахрайських дій.

Таким чином, облік і аудит безготівкових розрахунків є актуальною і важливою темою, яка відображає сучасні тенденції розвитку фінансових систем і економіки в цілому.

Найбільш обґрунтовано облік грошових коштів було висвітлено в наукових працях таких учених, як: Єрмолаєва М. В., Черненко К. В., Гафіяк

А.М., які досліджували облік грошових коштів та застосування інформаційних технологій [1], Ромашко О. М. досліджував особливості організації обліку грошових коштів [2], Гнатенко Є. П., Гикава А. О. досліджував проблеми обліку грошових коштів на підприємстві [3], Матюха М. М., Беляк А. П. досліджували організація обліку грошових коштів при використанні інформаційних технологій [4], Радіонова Н. Й., Білоус К. С. досліджували організаційні та методичні підходи до проведення аудиту грошових коштів [5].

Метою дипломної роботи є удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків підприємства.

Для досягнення цієї мети вирішуються, зокрема, такі задачі:

- провести аналіз обліку і аудиту безготівкових розрахунків;
- визначити основні джерела інформації та окреслити ключові завдання, які необхідно вирішити в процесі аудиту;
- розглянути значення удосконалення обліку та аудиту безготівкових розрахунків для забезпечення точності, прозорості та ефективності фінансових операцій підприємства;
- встановити основні напрямки аудиту, які включають перевірку достовірності облікових даних, оцінку відповідності законодавству, аналіз ефективності внутрішнього контролю, оцінку своєчасності операцій, аналіз фінансових ризиків та аудит електронних грошей;
- на основі проведеного аналізу були сформулювати конкретні рекомендації щодо удосконалення обліку та аудиту безготівкових розрахунків.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку безготівкових розрахунків на ТОВ «Реаліта».

Предметом дослідження є господарські операції підприємства ТОВ «Реаліта» з безготівкових розрахунків.

Для дослідження обліку і аудиту безготівкових розрахунків використовуються такі методи дослідження:

- аналіз літератури – для вивчення наукових статей, книг, нормативних документів та інших джерел, що стосуються обліку і аудиту безготівкових розрахунків;
- емпіричні дослідження – для збору і аналізу даних з реального підприємства, що здійснює безготівкові розрахунки;
- статистичний аналіз – для використання статистичних методів для обробки та аналізу зібраних даних;
- кейс-стадії – для аналізу конкретних операцій підприємства, що стосуються безготівкових розрахунків;
- контент-аналіз – для аналізу змісту документів, звітів, політик і процедур, пов'язаних з обліком і аудитом безготівкових розрахунків.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій, що спрямовані на вдосконалення чинної методики бухгалтерського обліку та аудиту безготівкових розрахунків, які сприятиме підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень. Надані пропозиції з удосконалення обліку та аудиту безготівкових розрахунків можуть знайти своє практичне застосування на ТОВ «Реаліта».

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «РЕАЛІТА» В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Опис діяльності підприємства ТОВ «Реаліта»

Організаційно-правова форма підприємства «Реаліта» - товариство з обмеженою відповідальністю. Воно створене з метою одержання прибутку, та здійснює свою діяльність на підставі Цивільного кодексу України [6], Господарського кодексу України [7], Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [8] та інших законодавчих актів України, а також Статуту Товариства, який є його єдиним установчим документом.

Підприємство зареєстроване виконавчим комітетом Дніпропетровської міської ради 10.02.2021 року. Його засновником є фізична особа. Для здійснення своєї діяльності підприємство має повний обсяг правоздатності, передбачений законодавством України. Майно підприємства становлять основні фонди та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства. На момент державної реєстрації підприємства статутний капітал внесено у розмірі 1 000 грн., що складає 100%, тобто сформовано в повному обсязі.

Основні відомості про підприємство наведені на Рис 1.1.

Виробничих потужностей підприємство не має. Складських приміщень не орендує. Підприємство знаходить постачальників продукції та покупців і одночасно виконує операцію купівлі-продажу, але за умови, якщо поставка товару зі складу постачальника до складу покупця проводитиметься силами постачальника або покупця, так як власного транспорту підприємство також не має. Середньооблікова кількість робітників у 2022 році складає 14 чоловік.

ТОВ «Реаліта» має самостійний баланс, розрахунковий рахунок в установі банку, печатку та бланки зі своєю назвою. Чистий прибуток підприємства, який утворюється у відповідності з встановленим порядком

після оплати видатків і інших обов'язкових платежів передбачених законодавством, залишається в розпорядженні засновника. За рішенням засновника частина прибутку може бути направлена на збільшення статутного капіталу.

Повна назва - ТОВ «РЕАЛІТА»
Адреса - Україна, 49087, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, вул.Калинова, будинок 87
Директор - Грінчук Володимир Павлович
Код ЄДРПОУ - 44138763
Основний вид діяльності - 47.30 роздрібна торгівля паливом

Рис. 1.1 Основні відомості про підприємство

Власник підприємства самостійно визначає структуру управління, встановлює штати і здійснює свої права по управлінню підприємством безпосередньо. На протязі всього існування ТОВ «Реаліта» управління підприємством здійснює генеральний директор, який і є засновником підприємства. В силу своєї компетенції генеральний директор без довіреностей діє від імені підприємства, представляє його інтереси на підприємствах, установах і організаціях на Україні, а також вчиняє необхідні дії для господарсько-фінансової роботи підприємства.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві доручене бухгалтерії на чолі з генеральним директором, так як посада головного бухгалтера штатним розкладом не передбачена. Структура бухгалтерії представлена на Рис. 1.2:

Головний бухгалтер	Бухгалтер з обліку оплати праці
	Бухгалтер з обліку податків
	Бухгалтер з обліку первинних документів
	Бухгалтер - помічник

Рис. 1.2. Структура бухгалтерії ТОВ «Реаліта»

Бухгалтерський і податковий облік на підприємстві ТОВ «Реаліта» ведеться згідно із чинним законодавством України.

1.2 Аналіз фінансового стану підприємства ТОВ «Реаліта»

Аналіз фінансового стану підприємства є важливою складовою управління, що дозволяє оцінити його фінансову стабільність, рентабельність, ліквідність та ефективність використання ресурсів. Розглянемо аналізу фінансового стану підприємства ТОВ «Реаліта», використовуючи основні фінансові показники. Наведемо дані фінансових звітів ф.1 Звіт про фінансовий стан та ф.2 Звіт про фінансові результати в Таблицях 1.1 та 1.2:

Таблиця 1.1

Основні показники за 2023 рік ф.1 Звіт про фінансовий стан ТОВ «Реаліта»

Показник	Сума, грн
Основні засоби	1000000

Дебіторська заборгованість	200000
Грошові кошти на рахунках в банку	100000
Запаси	300000
Власний капітал	1200000
Довгострокові зобов'язання	200000
Короткострокові зобов'язання	200000

Таблиця 1.2

**Основні показники за 2023 рік ф.2 Звіт про фінансові результати
ТОВ «Реаліта»**

Показник	Сума, грн
Дохід	1500000
Собівартість реалізації	900000
Операційні витрати	300000
Фінансові витрати	50000
Податок на прибуток	50000

Коефіцієнт поточної ліквідності (Current Ratio) – це фінансовий показник, який визначає здатність підприємства покрити свої короткострокові зобов'язання за рахунок своїх оборотних активів. Цей коефіцієнт показує, наскільки оборотні активи підприємства перевищують його короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт поточної ліквідності розраховується за формулою (1.1):

$$\text{КПЛ} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Короткострокові зобов'язання}}$$

$$\text{КПЛ} = \frac{200000 + 100000 + 300000}{200000} = 3$$

Коефіцієнт поточної ліквідності 3 свідчить про те, що підприємство має достатньо оборотних активів для покриття своїх короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (Quick Ratio), також відомий як коефіцієнт кислотного тесту (Acid-Test Ratio), є фінансовим показником, який оцінює здатність підприємства погашати свої короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, виключаючи запаси. Цей показник є більш консервативним, ніж коефіцієнт поточної ліквідності, оскільки не враховує запаси, які можуть бути менш ліквідними і складними для швидкого перетворення в грошові кошти.

Коефіцієнт швидкої ліквідності розраховується за формулою (1.2):

$$\begin{aligned} \text{КШЛ} &= \frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Короткострокові зобов'язання}} \\ \text{КШЛ} &= \frac{600000 - 300000}{200000} = 1,5 \end{aligned}$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності 1.5 показує, що підприємство здатне покрити свої короткострокові зобов'язання без урахування запасів.

Коефіцієнт рентабельності (Profitability Ratio) – це фінансовий показник, який оцінює здатність підприємства отримувати прибуток від своєї діяльності. Існує кілька видів коефіцієнтів рентабельності, кожен з яких фокусується на різних аспектах прибутковості підприємства.

Розрахуємо коефіцієнтів рентабельності продажів, який показує, який відсоток доходу залишається підприємству після покриття всіх витрат.

Коефіцієнт рентабельності продажів розраховується за формулою (1.3):

$$\begin{aligned} \text{РП} &= \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Дохід}} \\ \text{РП} &= \frac{200000}{1500000} = 0,1333 = 13,33\% \end{aligned}$$

Рентабельність продажів 13.33% свідчить про те, що підприємство отримує 13.33 копійки прибутку з кожної гривні доходу.

Коефіцієнт фінансової стабільності (Financial Stability Ratio) є показником, який оцінює структуру капіталу підприємства, а саме співвідношення між власним капіталом і загальною сумою зобов'язань. Цей коефіцієнт допомагає зрозуміти, наскільки підприємство залежить від зовнішніх джерел фінансування (позикового капіталу) і наскільки воно здатне покривати свої зобов'язання за рахунок власних коштів.

Коефіцієнт фінансової стабільності розраховується за формулою (1.4):

$$KA = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}}$$

$$KA = \frac{1500000}{1600000} = 0,9375$$

Коефіцієнт оборотності активів 0.9375 показує, що кожна гривня активів генерує 0.9375 грн доходу.

Згідно з проведеним аналізом, підприємство демонструє ряд ключових показників, що свідчать про його стабільний фінансовий стан.

Коефіцієнт поточної ліквідності становить 3, що значно перевищує загальноприйнятий мінімум (1-2). Це свідчить про те, що підприємство має достатньо оборотних активів для покриття своїх короткострокових зобов'язань, що забезпечує високий рівень ліквідності та фінансової стійкості у випадку короткострокових фінансових труднощів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності - значення 1.5 підтверджує здатність підприємства швидко погашати свої короткострокові зобов'язання без необхідності реалізації запасів. Це також вказує на добру ліквідність і фінансову стабільність підприємства.

Рентабельність продажів - показник на рівні 13.33% свідчить про те, що підприємство ефективно управляє своїми витратами і здатне отримувати значний чистий прибуток з кожної гривні виручки. Це є ознакою здорової фінансової діяльності та ефективного управління.

Рентабельність активів - значення 12.5% вказує на ефективне використання активів для генерування прибутку. Високий показник ROA

свідчить про те, що активи підприємства використовуються ефективно і приносять значний прибуток.

Рентабельність власного капіталу - показник 16.67% демонструє високу віддачу на інвестиції власників підприємства. Це робить підприємство привабливим для інвесторів і показує ефективне управління власним капіталом.

Коефіцієнт автономії - значення 75% свідчить про те, що підприємство фінансує більшу частину своїх активів за рахунок власного капіталу, що знижує ризик залежності від зовнішніх джерел фінансування. Високий рівень автономії вказує на фінансову незалежність підприємства і його здатність витримати економічні кризи без значних проблем.

Загальні результати аналізу свідчать про те, що підприємство має стабільний фінансовий стан, характеризується високою ліквідністю, достатньою рентабельністю і високим рівнем автономії. Це означає, що підприємство є фінансово стійким і ефективно використовує свої ресурси для генерації прибутку. Висока ліквідність забезпечує здатність підприємства швидко реагувати на фінансові зобов'язання, а достатня рентабельність і високий рівень автономії вказують на здорову фінансову структуру та ефективне управління.

1.3 Сутність та інструменти безготівкових розрахунків

Національний банк підтримує рух економіки України до безготівкових розрахунків і сприяє розвитку платіжної інфраструктури. Безготівкові розрахунки - швидкий, зручний та безпечний спосіб оплатити товари та послуги. Розширення сфери безготівкових розрахунків сприяє прозорості платежів та економічному росту країни. Національний банк встановлює правила для здійснення безготівкових розрахунків та сприяє їх безпеці та надійності.

Національний банк України (НБУ) має важливу роль у забезпеченні стабільності фінансової системи країни. Мета Національного банку в сфері безготівкових розрахунків (Рис.1.3):

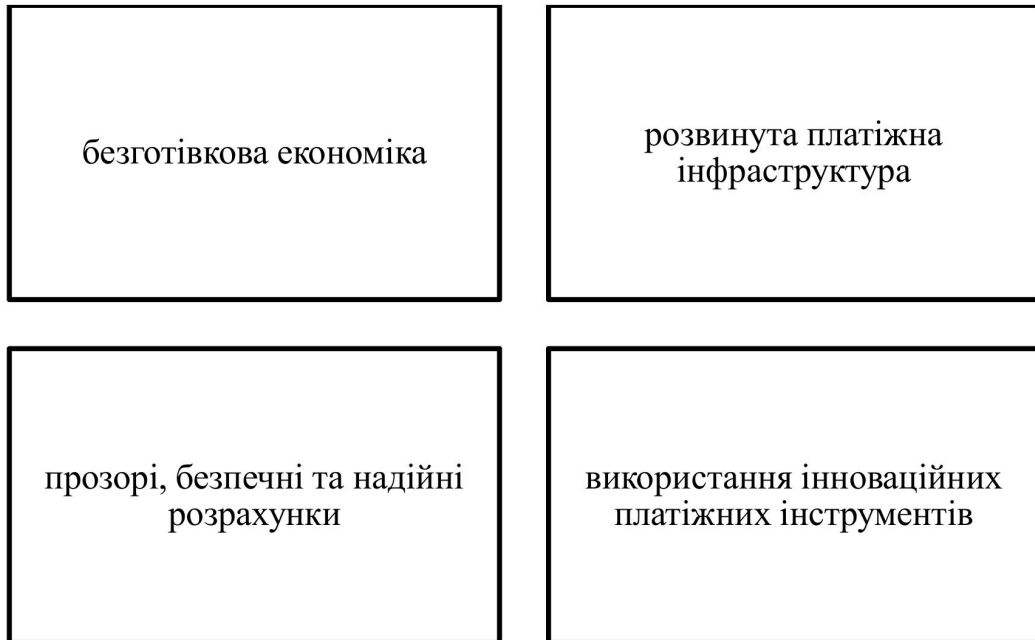

Рис. 1.3. Мета Національного банку в сфері безготівкових розрахунків

Безготівкова економіка - перехід до безготівкової економіки зменшує обсяг готівкових операцій і сприяє більш ефективному та прозорому обігу коштів.

Основні аспекти безготівкової економіки представлені на Рис.1.4:

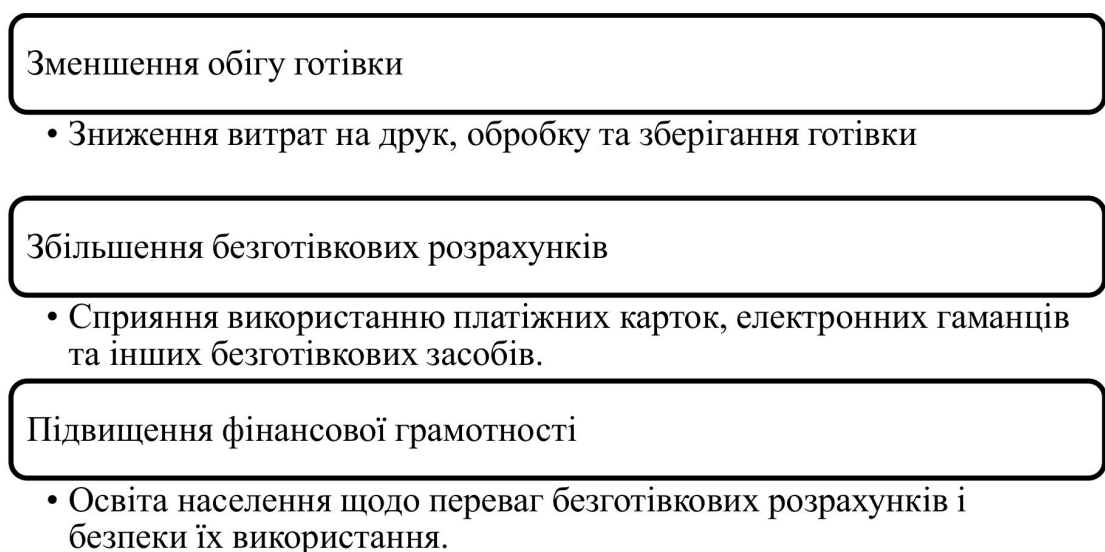

Рис. 1.4. Основні аспекти безготівкової економіки

Розвинута платіжна інфраструктура - забезпечення сучасної, ефективної та надійної платіжної інфраструктури, що дозволяє швидко та безпечно здійснювати фінансові операції.

Основні аспекти розвинутої платіжної інфраструктури представлені на Рис.1.5:

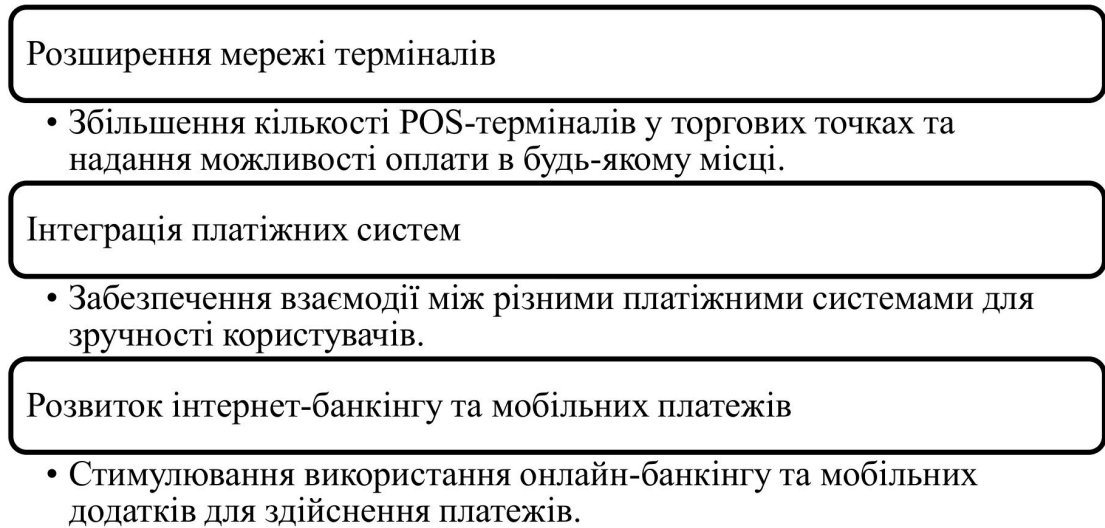

Рис. 1.5. Основні аспекти розвинутої платіжної інфраструктури

Прозорі, безпечні та надійні розрахунки - забезпечення прозорості фінансових операцій, підвищення рівня їх безпеки та надійності.

Основні аспекти фінансових операцій представлені на Рис.1.6:

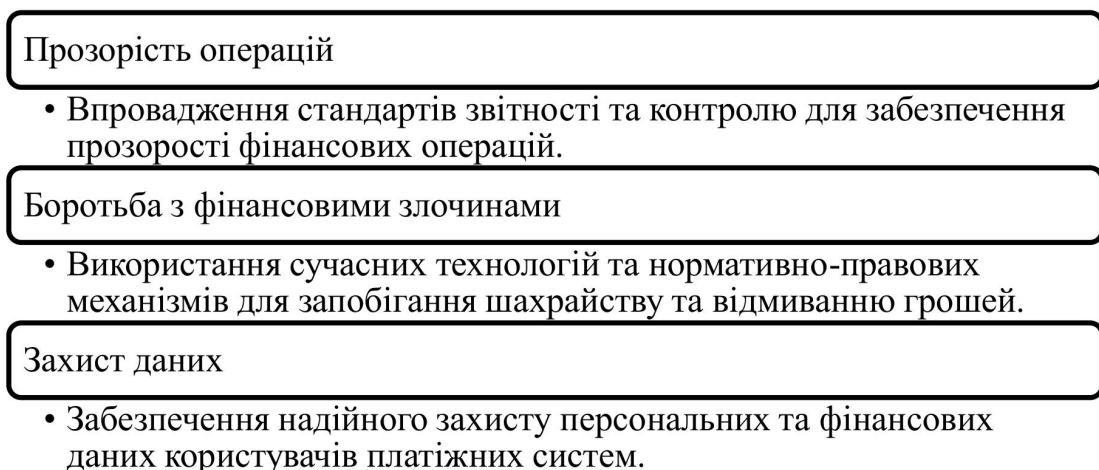

Рис. 1.6. Основні аспекти фінансових операцій

Використання інноваційних платіжних інструментів - впровадження нових технологій та інноваційних платіжних рішень для підвищення зручності, швидкості та ефективності фінансових операцій.

Основні аспекти використання інноваційних платіжних інструментів представлені на Рис.1.7:

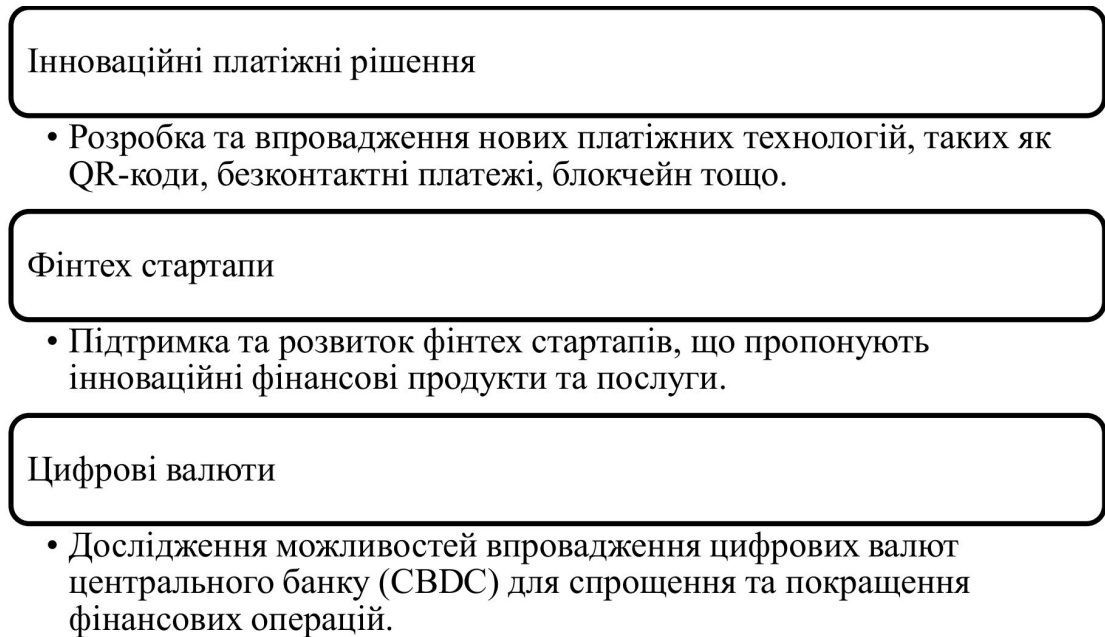

Рис. 1.7. Основні аспекти використання інноваційних платіжних інструментів

Досягнення цих цілей Національним банком України сприятиме створенню сучасної, ефективної та безпечної фінансової системи. Перехід до безготівкової економіки, розвиток платіжної інфраструктури, забезпечення прозорих і надійних розрахунків, а також використання інноваційних платіжних інструментів дозволить Україні стати конкурентоспроможною на світовому ринку та забезпечить стабільний економічний розвиток.

Громадяни та організації можуть здійснювати безготівкові розрахунки в Україні, використовуючи (Рис.1.8).

Розглянемо більш детально найпопулярніші інструменти – платіжні інструкції та електронні гроші.

Рис. 1.8. Інструменти безготівкових розрахунків [9]

Платіжні інструкції - документ, що використовується для ініціювання платіжної операції з рахунку платника на рахунок отримувача. Платіжна інструкція може бути оформлена в електронній або паперовій формі. Форма, порядок надання платіжної інструкції, засоби дистанційної комунікації для ініціювання платіжних операцій визначаються умовами договору між користувачем і надавачем платіжної послуги.

Електронні гроші – одиниці вартості, що зберігаються в електронному вигляді, випущені емітентом електронних грошей для виконання платіжних операцій (у тому числі з використанням наперед оплачених платіжних карток багатоцільового використання), які приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж їх емітент, та є грошовим зобов'язанням такого емітента електронних грошей. Електронні гроші існують лише в безготівковій формі.

Статтею 57 Закону України «Про платіжні послуги» встановлено, що емітентами електронних грошей можуть бути виключно такі особи:

- банки;
- установи електронних грошей;
- філії іноземних платіжних установ;

- оператори поштового зв'язку;
- Національний банк України;
- органи державної влади, органи місцевого самоврядування.

Зазначені особи мають право на провадження діяльності з надання фінансових платіжних послуг лише після отримання ними ліцензії відповідно до цього Закону (крім банків) та за умови включення до Реєстру платіжної інфраструктури, якщо інше не передбачено цим Законом.

Особи, відомості про яких не внесені до Реєстру платіжної інфраструктури, не мають права надавати послуги, передбачені Законом України «Про платіжні послуги», крім випадків, якщо інше прямо передбачено цим Законом [10].

Для обліку, зберігання електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними споживачу/користувачу відкривається електронний гаманець.

Під час відкриття електронного гаманця, що поповнюється, емітент електронних грошей зобов'язаний здійснити заходи з належної перевірки споживача/користувача, передбачених законодавством із питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Споживачу (фізичній особі) може відкриватися також електронний гаманець, засобом доступу до якого є лише припейд-картка та який не може поповнюватися, але максимальна сума електронних грошей на такому гаманці не повинна перевищувати 5 000 грн.

Висновки до розділу 1

Дослідження аналізу діяльності ТОВ «Реаліта» в сучасних умовах господарювання дозволило зробити наступні висновки:

1. Підприємство має стабільний фінансовий стан, характеризується високою ліквідністю, достатньою рентабельністю і високим рівнем автономії. Це означає, що підприємство є фінансово стійким і ефективно використовує свої ресурси для генерації прибутку. Висока ліквідність забезпечує здатність підприємства швидко реагувати на фінансові зобов'язання, а достатня рентабельність і високий рівень автономії вказують на здорову фінансову структуру та ефективне управління.

2. Національний банк України (НБУ) має важливу роль у забезпеченні стабільності фінансової системи країни. Національний банк підтримує рух економіки України до безготівкових розрахунків і сприяє розвитку платіжної інфраструктури. Безготівкові розрахунки - швидкий, зручний та безпечний спосіб оплатити товари та послуги. Розширення сфери безготівкових розрахунків сприяє прозорості платежів та економічному росту країни. Національний банк встановлює правила для здійснення безготівкових розрахунків та сприяє їх безпеці та надійності.

3. Громадяни та організації можуть здійснювати безготівкові розрахунки в Україні, використовуючи різноманітні інструменти безготівкових розрахунків: платіжна інструкція, електронні гроші, платіжні інструменти (емісійні) та документарні операції і інструменти. Серед них особливо популярними є платіжні інструкції та електронні гроші. Платіжні інструкції - це документи, що використовуються для ініціювання платіжної операції з рахунку платника на рахунок отримувача. Вони можуть бути оформлені як в електронній, так і в паперовій формі. Електронні гроші - це одиниці вартості, що зберігаються в електронному вигляді, випущені емітентом електронних грошей для виконання платіжних операцій. Вони можуть використовуватися, зокрема, з наперед оплаченими платіжними картками багатоцільового використання і приймаються як засіб платежу

іншими особами, ніж їх емітент. Електронні гроші існують лише в безготівковій формі і є грошовим зобов'язанням їх емітента.

РОЗДІЛ 2

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

2.1 Переваги безготівкових розрахунків

Сьогодні світ впевнено рухається до безготівкової економіки. Цифрові технології та безготівкові (cashless) розрахунки стають невід’ємною частиною нашого повсякдення. В сучасному світі більшість платежів здійснюють у безготівковій формі через рахунки, відкриті в надавачів платіжних послуг. Надавачами платіжних послуг, наприклад, можуть бути банки, платіжні установи, оператори поштового зв'язку, установи електронних грошей, філії іноземних платіжних установ та інші [12].

Визначення поняття «готівкові розрахунки» наведено на Рис.2.1:

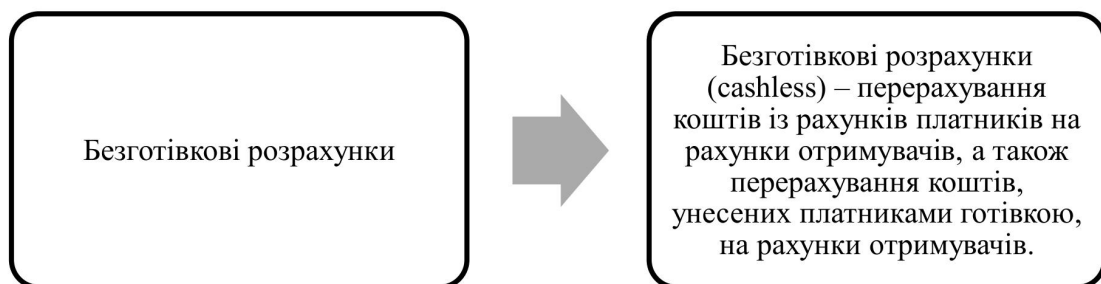

Рис. 2.1. Визначення поняття «готівкові розрахунки»

Тобто, безготівкові кошти - це кошти у формі записів на рахунках у надавачів платіжних послуг. Безготівкові кошти, як і готівкові кошти, є законними засобами платежу.

Готівкові та безготівкові кошти - взаємозалежні та постійно переходять з однієї форми в іншу. Наприклад, якщо знімається готівка через банкомат, то безготівкові кошти списуються з рахунку, і навпаки, якщо поповнюється рахунок готівкою, аналогічна сума зараховується у формі безготівкових коштів на рахунок.

Зараз є можливість оплачувати майже за всі товари й послуги в безготівковій формі, зокрема з використанням платіжних карток. Слід зазначити, що в разі здійснення розрахунків з використанням платіжних карток технологічну платформу для обміну даними і оброблення операцій забезпечують карткові платіжні системи.

Тепер платити платіжною карткою, а не готівкою, можна майже всюди: в магазинах, кафе, на фестивалях, залишати чайові, оплачувати вхід до музеїв та проїзд у транспорті, за таксі та паркування, купувати онлайн або через платіжні застосунки будь-що – від товарів до квитків, сплачувати комунальні платежі, доставку та багато іншого.

Безготівкові розрахунки надають можливість здійснювати платіжні операції з рахунку дистанційно 24/7 без необхідності відвідування відділення банку або іншого надавача платіжних послуг. Це швидкий і зручний спосіб здійснити розрахунок у мережі Інтернет, використавши смартфон, ноутбук чи планшет.

Смартфон - один із найпоширеніших гаджетів для здійснення безготівкових розрахунків, адже пристрій глибоко інтегрувався в наше повсякденне життя та має необхідні технічні можливості.

Смартфони та інші гаджети, як-от розумний годинник або фітнес-браслет, роблять розрахунки ще зручнішими та безпечнішими завдяки заходам безпеки, що вживають карткові платіжні системи (зокрема, токенизація платіжних карток). Також завдяки поширенню використання інноваційних методів ідентифікації. Наприклад, використання біометричної верифікації.

Безготівкові розрахунки здійснюються з використанням платіжних карток, платіжних інструкцій та електронних грошей. Переваги безготівкових розрахунків наведено на Рис.2.2.

Національний банк підтримує рух економіки України до безготівкових розрахунків і розвиток платіжної інфраструктури. Поширення безготівкових розрахунків сприяє прозорості операцій з коштами та економічному росту

країни. Національний банк визначає порядок здійснення безготівкових розрахунків та гарантує безпеку та надійність їх проведення.

Cashless-розрахунки – це безпечно

- Інформація про транзакції передається в зашифрованому вигляді, що унеможливорює її перехоплення та зловживання.

Не потрібно підлаштовуватися під графік роботи відділення банку

- здійснити платіжну операцію (розрахуватися за товари/послуги, зробити переказ) можливо 24/7– у будь-який день тижня та час доби

Швидкість

- З моменту ініціювання платіжної операції до зарахування коштів на рахунок отримувача проходять лічені секунди

Економія часу

- Економія часу для оплати необхідних послуг

Прозорість розрахунків

- залишаються електронні записи про платіжні операції на рахунках банків та інших надавачів платіжних послуг. Завдяки cashless, держава унеможливорює розвиток тіньової економіки, може ефективніше контролювати сплату податків та стежити, чи не використовуються кошти з протиправною метою.

Рис.2.2. Переваги безготівкових розрахунків

Отже, безготівкові розрахунки забезпечують високий рівень безпеки завдяки використанню передових технологій, суворих регуляторних вимог та ефективних систем контролю. Це робить їх не тільки зручним, але й надійним способом здійснення фінансових операцій. Однак, для забезпечення максимальної безпеки користувачам важливо дотримуватися рекомендацій щодо захисту своїх даних і бути обережними при здійсненні онлайн-платежів.

2.2 Бухгалтерський облік безготівкових операцій

Облік без готівкових операцій на ТОВ «Реаліта» ведеться на рахунку 31 «Рахунки в банках», який призначено для обліку наявності та руху

грошових коштів що знаходяться на рахунках у банках і можуть бути використані для поточних операцій.

Рахунок 31 «Рахунки в банках» має такі субрахунки:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;
- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті».

По дебету рахунку 31 «Рахунки в банках» відображається надходження грошових коштів, по кредиту - їх використання.

Субрахунки 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» та 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» призначені для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в іноземній валюті [11].

Операції за рахунком 31 «Рахунки в банках» відображають на підставі перевірених виписок банку і грошових документів, доданих до них. Якщо у виписках банку виявляються операції, помилково проведені на рахунку 31 «Рахунки в банках», то вони відображаються відповідно по дебету або кредиту рахунку 31 в кореспонденції з рахунком 374 «Розрахунки за претензіями». Про помилки письмово сповіщають установу банку і вимагають їх виправлення. Помилки, допущені в операціях рахунку 31 «Рахунки в банках», необхідно своєчасно виявляти і слідкувати за їх обов'язковим і точним виправленням установою банку. Не виявлені або не виправлені помилки тягнуть за собою збитки грошових коштів і мають бути зрештою списані на збитки підприємства. На рахунку 31 «Рахунки в банках» залишок на кожний даний момент часу має відповідати залишку грошей, зафіксованому у виписці банку за рахунком 31 «Рахунки в банках».

Аналітичний облік на рахунку 31 Рахунки в банках здійснюється за виписками банку, і лише за наявності на підприємстві розрахункових субрахунків відкривають окремі аналітичні рахунки для обліку відповідних операцій. У разі необхідності деталізація кожного аналітичного рахунку здійснюється за виписками банку.

Основою для запису операцій на рахунку 31 «Рахунки в банках» є виписки з цього рахунка. Періодично (здебільшого кожного дня) банк видає власникам рахунків виписки з відповідного рахунка з копіями розрахункових операцій.

Записи банку і підприємства мають бути ідентичними, але потрібно врахувати, що рахунок 31 «Рахунки в банках» підприємства є активними, а для банку ці рахунки підприємств є пасивними рахунками. Тому на дебеті у Виписці банку буде показана сума коштів, списана з рахунка підприємства, а на кредиті - зарахована на нього сума, відповідно сальдо у Виписці буде на кредиті рахунка.

Сальдо на рахунку 31 «Рахунки в банках» завжди має бути однаковим як в обліку банку, так і підприємства.

Надходження коштів на рахунки 31 «Рахунки в банках» має великий діапазон. Найбільша сума надходження у ТОВ «Реаліта» - це виручка від реалізації продукції, виконаних робіт і послуг, від реалізації інших активів.

У Табл.2.1 наведемо типові бухгалтерські проведення з обліку надходження та витрачання грошових коштів:

Таблиця 2.1

Типові бухгалтерські проведення з обліку надходження та витрачання грошових коштів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д	К
1	Здано готівку із каси на поточний рахунок у банку	311	301
2	Надійшла на поточний рахунок заборгованість покупця по векселю одержаному	311	341
3	Надійшла на поточний рахунок заборгованість покупців за реалізовані їм товари, роботи і послуги	311	361

4	Одержано на поточний рахунок довгострокову позику банку	311	501
5	Одержано на поточний рахунок короткострокову позику банку	311	601
6	Повернуто на поточний рахунок від постачальника суму передоплати, яку було проведено раніше на його рахунок	311	631
7	Надійшла на поточний рахунок виручка від реалізації товарів, робіт і послуг	311	70
8	Надійшла на поточний рахунок виручка від реалізації оборотних активів, а також пені, штрафи, неустойки в результаті невиконання договірних зобов'язань іншими підприємствами	311	71
9	Оплачені витрати за капітальними вкладеннями	15	311
10	Отримана готівка в касу підприємства на виплату заробітної плати	301	311
11	Придбані короткострокові векселі	341	311
12	Перераховані дивіденди засновникам	671	311
13	Перераховані платежі до бюджету	641	311
14	Перераховані грошові кошти різним кредиторам	685	311

2.3 Облік операцій з електронними грошами

Під електронними грошима з метою бухгалтерського обліку електронні гроші - одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі.

Електронний гаманець – це обліковий запис для обліку, зберігання електронних грошей та здійснення операцій з ними [10]. Про зрівняння статусу електронного гаманця з банківським рахунком свідчить те, що:

- до ДПС надсилаються повідомлення про відкриття або закриття електронного гаманця;

- перевіряти під час відкриття або закриття електронного гаманця наявність інформації про внесення власника гаманця до Єдиного реєстру боржників [14].

Тобто всі надходження на електронні гаманці під контролем податківців, а при несплаті боргів їх власником, наприклад аліментів і штрафів, то можливий арешт і примусове списання коштів з електронних гаманців. За аналогією з банківськими рахунками. Здійснення платежу електронними грошима показані на Рис.2.3:

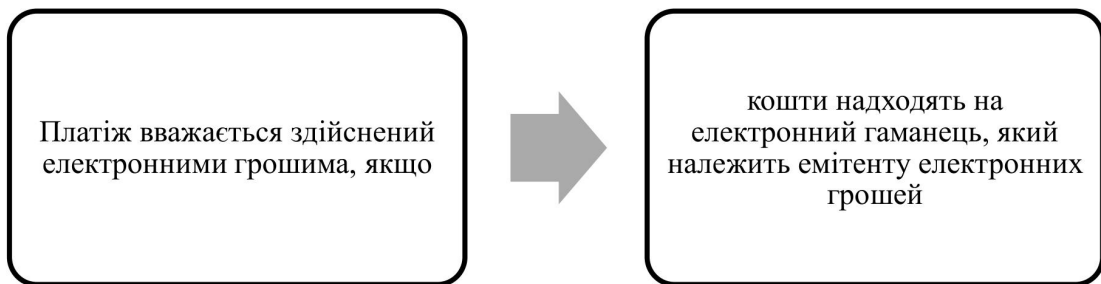

Рис. 2.3. Здійснення платежу електронними грошима

При цьому з метою бухгалтерського обліку не визнаються електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті тощо, які приймаються як засіб платежу виключно їх емітентами.

Електронні гроші можна використовувати для таких цілей (Рис.2.4).

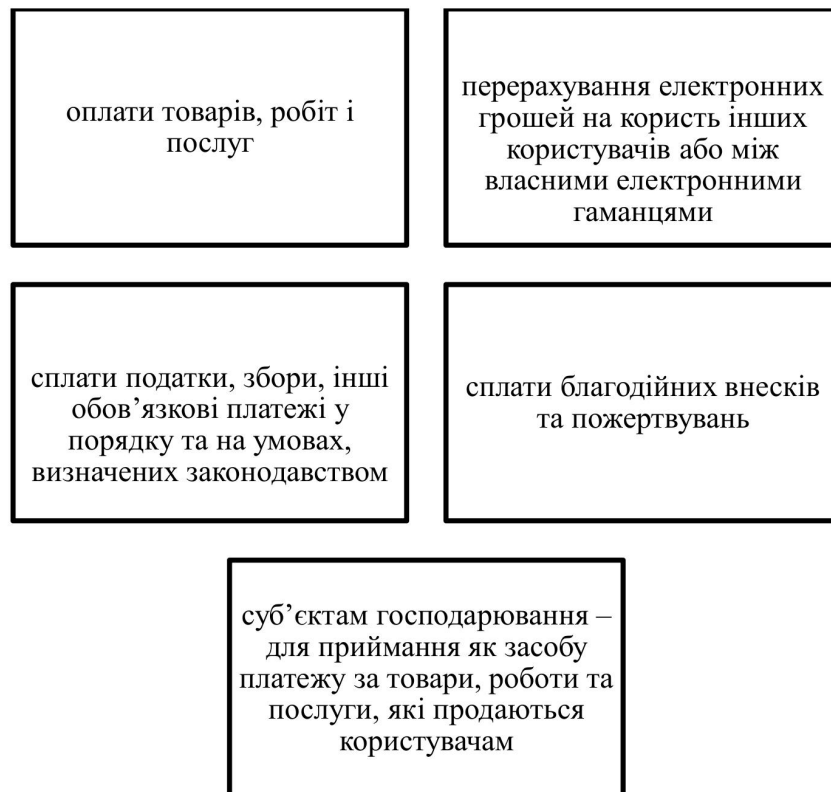

Рис. 2.4. Цілі, на які можна використовувати електронні гроші

Обмеження щодо використання електронних грошей представлені на

Рис. 2.5:

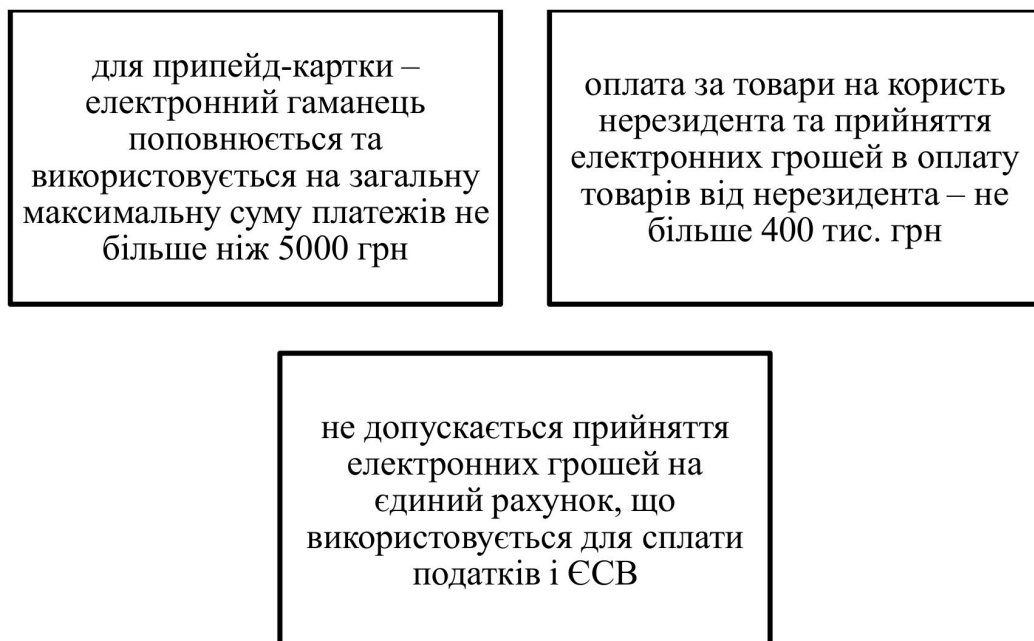

Рис. 2.5. Обмеження щодо використання електронних грошей

Для обліку електронних грошей в тепер передбачено окремий субрахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» в складі рахунку 33 «Інші кошти».

На субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

Бухгалтерські проведення для обліку господарських операцій з використанням цього субрахунку наведено у таблиці нижче. Облік операцій з електронними грошима у цілому нічим не відрізняється від такого зі звичайними коштами. На електронні гроші в іноземній валюті поширюється НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [17].

У Табл.2.2 наведемо типові бухгалтерські проведення з обліку надходження та витрачання грошових коштів:

Таблиця 2.2

Типові бухгалтерські проведення з обліку операцій з використанням електронних грошей

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д	К
1	Перераховані кошти емітенту електронних грошей	377	311
2	Електронні гроші зараховані на електронний гаманець користувача	335	377
3	Електронні гроші заявлені на виведення з електронного гаманця	377	335

4	На банківський рахунок користувача надійшли кошти, отримані з виведення електронних грошей з електронного гаманця	311	377
5	Нараховані витрати за розрахункове обслуговування у емітента електронних грошей	92	685
6	Адміністративні витрати віднесено на фінансовий результат від операційної діяльності	791	92
7	Переказаний аванс в оплату товарів, робіт, послуг	371	335
8	Сплачено за раніше придбані товари, роботи, послуги	631	335
9	Отриманий аванс в оплату товарів, робіт, послуг	335	681
10	Отримано оплату за раніше відвантажені товари, роботи, послуги	335	361
11	Сплата податку електронними грошима	641	335

Бухгалтерський облік операцій з електронними грошима здійснюється на субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відповідно до Інструкції № 291 НБУ. Якщо електронні гроші використовуються в іноземній валюті, підприємство повинно створити власний субрахунок, наприклад, 336, і закріпити його в обліковій політиці. Продаж електронних грошей не оподатковується, а правила обліку ПДВ аналогічні до звичайних грошових коштів. Облік операцій з електронними грошима загалом не відрізняється від обліку звичайних коштів, а на операції в іноземній валюті поширюються норми НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [17].

Висновки до розділу 2

Дослідження бухгалтерський облік безготівкових розрахунків дозволило зробити наступні висновки:

1. Безготівкові розрахунки забезпечують високий рівень безпеки завдяки використанню передових технологій, суворих регуляторних вимог та ефективних систем контролю. Це робить їх не тільки зручним, але й надійним способом здійснення фінансових операцій. Однак, для забезпечення максимальної безпеки користувачам важливо дотримуватися рекомендацій щодо захисту своїх даних і бути обережними при здійсненні онлайн-платежів.

2. Національний банк підтримує рух економіки України до безготівкових розрахунків і розвиток платіжної інфраструктури. Поширення безготівкових розрахунків сприяє прозорості операцій з коштами та економічному росту країни. Національний банк визначає порядок здійснення безготівкових розрахунків та гарантує безпеку та надійність їх проведення.

3. Під електронними грошима з метою бухгалтерського обліку електронні гроші - одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. Електронний гаманець – це обліковий запис для обліку, зберігання електронних грошей та здійснення операцій з ними.

4. Бухгалтерський облік операцій з електронними грошима здійснюється на субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відповідно до Інструкції № 291 НБУ. Якщо електронні гроші використовуються в іноземній валюті, підприємство повинно створити власний субрахунок, наприклад, 336, і закріпити його в обліковій політиці. Продаж електронних грошей не оподатковується, а правила обліку ПДВ аналогічні до звичайних грошових коштів. Облік операцій з електронними грошима загалом не відрізняється від обліку звичайних коштів, а на операції в іноземній валюті поширюються норми НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».

РОЗДІЛ 3

АУДИТ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

3.1 Аудит операцій з грошовими коштами

Аудит фінансової звітності - аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам [18].

Важливою складовою аудиторської перевірки фінансово-господарського стану підприємства ТОВ «Реаліта» є аудит грошових коштів, який проводиться за такими напрямками (Рис.3.1):

Рис.3.1. Напрямки аудиту грошових коштів

У процесі аудиторської перевірки необхідно керуватись такими нормативними документами:

- - Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[20];
- Наказом Мінфіну України № 291 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його застосування» [21];
- Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними [15];
- Законом України «Про платіжні послуги» [10].

У процесі аудиту операцій з безготівковими розрахунками необхідно вирішити низку важливих завдань для забезпечення точності, законності та ефективності фінансових операцій. Основні завдання включають (Табл.3.1):

Таблиця 3.1

Завдання аудиту безготівкових розрахунків

Завдання	Процедури	Зміст
Перевірка достовірності облікових даних	Звірка первинних документів	Перевірка відповідності платіжних доручень, виписок з банківських рахунків та інших документів записам в бухгалтерському обліку.
	Аналіз облікових регістрів	Оцінка правильності відображення операцій в головній книзі, журналах реєстрації господарських операцій та аналітичних регістрах.
Оцінка відповідності нормативним вимогам	Дотримання законодавства	Перевірка відповідності операцій з безготівковими розрахунками вимогам

		чинного законодавства та нормативних актів НБУ.
	Виконання внутрішніх регламентів	Аналіз дотримання внутрішніх положень та політик підприємства щодо безготівкових розрахунків.
Аналіз ефективності управління	Оцінка системи внутрішнього контролю	Перевірка наявності та ефективності внутрішніх контролів для запобігання помилкам та шахрайству.
	Аналіз управлінських процесів	Вивчення процесів затвердження та виконання безготівкових платежів, їх оптимальності та ефективності.
Перевірка повноти та своєчасності операцій	Забезпечення повноти обліку	Переконання, що всі безготівкові операції належним чином відображені в облікових записах.
	Контроль своєчасності	Перевірка своєчасності відображення операцій в обліку та здійснення платежів у встановлені терміни.
Оцінка фінансових ризиків	Ідентифікація ризиків	Виявлення потенційних фінансових ризиків, пов'язаних з безготівковими розрахунками, таких як

		ризик шахрайства або помилок.
	Аналіз валютних ризиків	Оцінка ризиків, пов'язаних зі змінами валютних курсів, особливо при використанні електронних грошей в іноземній валюті.
Аудит операцій з електронними грошима	Облік електронних грошей	Перевірка правильності ведення обліку електронних грошей на субрахунку 335 або відповідному субрахунку для іноземної валюти.
	Відповідність нормативам НБУ	Оцінка відповідності операцій з електронними грошима нормативно-правовим актам НБУ.
Документування результатів аудиту	Звітування	Підготовка аудиторського звіту, що містить висновки, рекомендації та виявлені недоліки.
	Рекомендації	Надання рекомендацій щодо покращення системи обліку та внутрішнього контролю.

Проведення аудиту операцій з безготівковими розрахунками включає вирішення комплексу завдань, спрямованих на перевірку достовірності облікових даних, відповідності нормативним вимогам, ефективності управління, повноти та своєчасності операцій, а також оцінку фінансових

ризиків. Виконання цих завдань забезпечує надійність та прозорість фінансових операцій підприємства.

Для проведення аудиту безготівкових розрахунків важливо використовувати різноманітні джерела інформації, які забезпечують повну та достовірну картину фінансових операцій підприємства. Основні джерела інформації включають (Табл. 3.2):

Таблиця 3.2

Основні джерела аудиту безготівкових розрахунків

Джерела	Перелік
Первинні документи	<ul style="list-style-type: none"> - Платіжні доручення та виписки з банківських рахунків. - Електронні платіжні інструкції. - Документи, що підтверджують здійснення платежів (інвойси, рахунки-фактури).
Бухгалтерські реєстри	<ul style="list-style-type: none"> - Головна книга. - Журнал реєстрації господарських операцій. - Аналітичні реєстри по субрахунках (наприклад, субрахунок 335 для електронних грошей).
Банківська документація	<ul style="list-style-type: none"> - Виписки з банківських рахунків. - Реєстри про залишки на рахунках. - Договори на обслуговування банківських рахунків та використання електронних платіжних систем.
Внутрішня документація підприємства	<ul style="list-style-type: none"> - Накази про облікову політику.

	<ul style="list-style-type: none"> - Внутрішні регламенти та положення щодо здійснення безготівкових розрахунків. - Протоколи засідань керівництва та комітетів, що стосуються фінансових питань.
Зовнішні джерела	<ul style="list-style-type: none"> - Нормативно-правові акти (постанови НБУ, закони України). - Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). - Стандарти бухгалтерського обліку (НП(С)БО). - Звіти зовнішніх аудиторів та консультантів.
Інформаційні системи	<ul style="list-style-type: none"> - Дані з ERP-систем (наприклад, 1С, SAP). - Аналітичні звіти та дашборди з систем управління фінансами. - Лог-файли та звіти про транзакції з платіжних систем.
Інтерв'ю та опитування	<ul style="list-style-type: none"> - Співбесіди з фінансовими менеджерами та бухгалтерами. - Опитування співробітників, відповідальних за здійснення та контроль безготівкових розрахунків.

Ефективний аудит безготівкових розрахунків вимагає використання широкого спектра джерел інформації, що охоплюють як внутрішні, так і зовнішні документи та дані. Це дозволяє забезпечити повну прозорість і

достовірність фінансових операцій, а також виявити можливі ризики та недоліки в системі безготівкових розрахунків підприємства.

Отже, аудит операцій з безготівковими розрахунками базується на використанні різних джерел інформації, включаючи первинні документи, бухгалтерські реєстри, банківську документацію, внутрішні регламенти, зовнішні нормативні акти та інформаційні системи. Основні завдання аудиту включають перевірку достовірності облікових даних, відповідності нормативним вимогам, оцінку ефективності управління, контроль повноти та своєчасності операцій, аналіз фінансових ризиків та аудит операцій з електронними грошима. Виконання цих завдань забезпечує точність, законність та ефективність фінансових операцій підприємства.

3.2 Удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків

Удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків сприяє підвищенню точності, прозорості та ефективності фінансових операцій підприємства. Впровадження сучасних технологій, покращення облікової політики, підвищення кваліфікації персоналу та зміцнення системи внутрішнього контролю є ключовими напрямками, що забезпечують якісний облік і аудит безготівкових розрахунків.

Удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків має суттєве значення для фінансової діяльності підприємства. Автоматизація облікових процесів та інтеграція з банківськими системами підвищують точність і своєчасність відображення фінансових операцій, що знижує ризик помилок та забезпечує формування достовірної фінансової звітності. Вдосконалення внутрішніх контролів, встановлення чітких регламентів та процедур сприяють запобіганню шахрайству і помилкам, підвищуючи ефективність управління фінансами. Це, в свою чергу, забезпечує прозорість і надійність фінансових операцій, що є критично важливим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та підтримки фінансової стабільності підприємства.

На Рис. 3.2 наведені пропозиції для удосконалення обліку безготівкових розрахунків для ТОВ «Реаліта»:

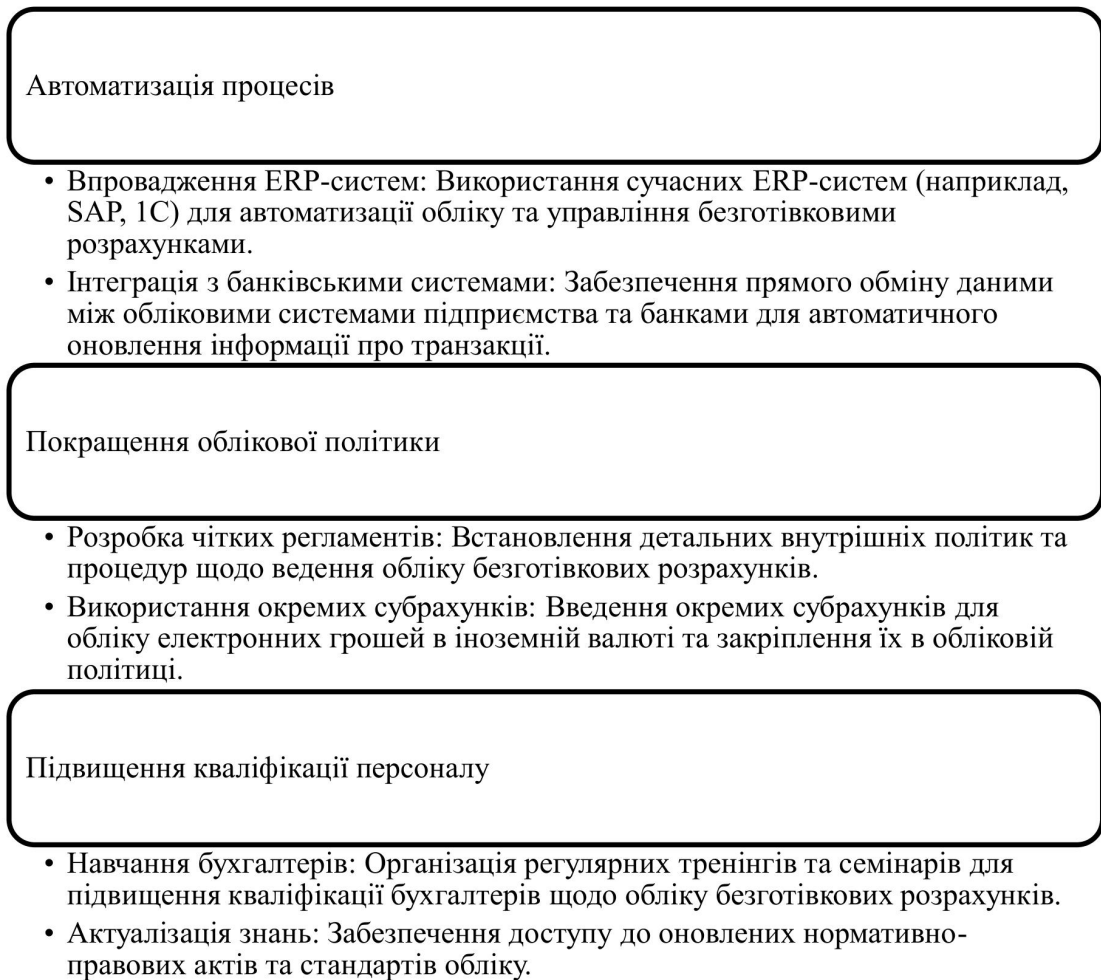

Рис. 3.2. Пропозиції для удосконалення обліку безготівкових розрахунків для ТОВ «Реаліта»

На Рис. 3.3 наведені пропозиції для удосконалення аудиту безготівкових розрахунків для ТОВ «Реаліта».

Таким чином, удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків є критично важливим для забезпечення точності, прозорості та ефективності фінансових операцій підприємства. Автоматизація процесів, інтеграція з банківськими системами та покращення внутрішнього контролю зменшують ризик помилок і шахрайства. Це сприяє формуванню достовірної фінансової звітності та підвищенню фінансової стабільності підприємства, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Використання сучасних методів аудиту

- Аудит на основі ризиків: Впровадження підходу, орієнтованого на ризики, що дозволяє зосередитися на найбільш критичних ділянках обліку безготівкових розрахунків.
- Застосування IT-інструментів: Використання спеціалізованого програмного забезпечення для аналізу великих обсягів даних та виявлення аномалій у фінансових операціях.

Покращення системи внутрішнього контролю

- Розробка контрольних процедур: Встановлення чітких процедур внутрішнього контролю для запобігання помилкам та шахрайству у безготівкових розрахунках.
- Моніторинг та аудит внутрішніх контролів: Регулярна перевірка ефективності внутрішніх контролів та їх вдосконалення на основі результатів аудиту.

Зміцнення співпраці з зовнішніми аудиторами

- Обмін інформацією: Забезпечення регулярного обміну інформацією та результатами перевірок з зовнішніми аудиторами.
- Спільне вирішення проблем: Співпраця з зовнішніми аудиторами для вирішення виявлених проблем та впровадження рекомендацій щодо покращення обліку та аудиту.

Рис. 3.3. Пропозиції для удосконалення аудиту безготівкових розрахунків для ТОВ «Реаліта»

Висновки до розділу 3

Дослідження аудиту безготівкових розрахунків дозволило зробити наступні висновки:

1. Аудит операцій з безготівковими розрахунками базується на використанні різних джерел інформації, включаючи первинні документи, бухгалтерські реєстри, банківську документацію, внутрішні регламенти, зовнішні нормативні акти та інформаційні системи. Основні завдання аудиту включають перевірку достовірності облікових даних, відповідності нормативним вимогам, оцінку ефективності управління, контроль повноти та своєчасності операцій, аналіз фінансових ризиків та аудит операцій з електронними грошима. Виконання цих завдань забезпечує точність, законність та ефективність фінансових операцій підприємства.

2. Удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків має суттєве значення для фінансової діяльності підприємства. Автоматизація облікових процесів та інтеграція з банківськими системами підвищують точність і своєчасність відображення фінансових операцій, що знижує ризик помилок та забезпечує формування достовірної фінансової звітності. Вдосконалення внутрішніх контролів, встановлення чітких регламентів та процедур сприяють запобіганню шахрайству і помилкам, підвищуючи ефективність управління фінансами. Це, в свою чергу, забезпечує прозорість і надійність фінансових операцій, що є критично важливим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та підтримки фінансової стабільності підприємства.

3. Удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків є критично важливим для забезпечення точності, прозорості та ефективності фінансових операцій підприємства. Автоматизація процесів, інтеграція з банківськими системами та покращення внутрішнього контролю зменшують ризик помилок і шахрайства. Це сприяє формуванню достовірної фінансової звітності та підвищенню фінансової стабільності підприємства, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення основ обліку і аудиту безготівкових розрахунків. У результаті дослідження отримано наукові результати теоретичного та практичного спрямування, зокрема:

1. Підприємство має стабільний фінансовий стан, характеризується високою ліквідністю, достатньою рентабельністю і високим рівнем автономії. Це означає, що підприємство є фінансово стійким і ефективно використовує свої ресурси для генерації прибутку. Висока ліквідність забезпечує здатність підприємства швидко реагувати на фінансові зобов'язання, а достатня рентабельність і високий рівень автономії вказують на здорову фінансову структуру та ефективне управління.

2. Національний банк України (НБУ) має важливу роль у забезпеченні стабільності фінансової системи країни. Національний банк підтримує рух економіки України до безготівкових розрахунків і сприяє розвитку платіжної інфраструктури. Безготівкові розрахунки - швидкий, зручний та безпечний спосіб оплатити товари та послуги. Розширення сфери безготівкових розрахунків сприяє прозорості платежів та економічному росту країни. Національний банк встановлює правила для здійснення безготівкових розрахунків та сприяє їх безпеці та надійності.

3. Громадяни та організації можуть здійснювати безготівкові розрахунки в Україні, використовуючи різноманітні інструменти безготівкових розрахунків: платіжна інструкція, електронні гроші, платіжні інструменти (емісійні) та документарні операції і інструменти. Серед них особливо популярними є платіжні інструкції та електронні гроші. Платіжні інструкції - це документи, що використовуються для ініціювання платіжної операції з рахунку платника на рахунок отримувача. Вони можуть бути оформлені як в електронній, так і в паперовій формі. Електронні гроші - це одиниці вартості, що зберігаються в електронному вигляді, випущені емітентом електронних грошей для виконання платіжних операцій. Вони можуть використовуватися, зокрема, з наперед оплаченими платіжними

картками багатоцільового використання і приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж їх емітент. Електронні гроші існують лише в безготівковій формі і є грошовим зобов'язанням їх емітента.

5. Безготівкові розрахунки забезпечують високий рівень безпеки завдяки використанню передових технологій, суворих регуляторних вимог та ефективних систем контролю. Це робить їх не тільки зручним, але й надійним способом здійснення фінансових операцій. Однак, для забезпечення максимальної безпеки користувачам важливо дотримуватися рекомендацій щодо захисту своїх даних і бути обережними при здійсненні онлайн-платежів.

6. Національний банк підтримує рух економіки України до безготівкових розрахунків і розвиток платіжної інфраструктури. Поширення безготівкових розрахунків сприяє прозорості операцій з коштами та економічному росту країни. Національний банк визначає порядок здійснення безготівкових розрахунків та гарантує безпеку та надійність їх проведення.

7. Під електронними грошима з метою бухгалтерського обліку електронні гроші - одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. Електронний гаманець – це обліковий запис для обліку, зберігання електронних грошей та здійснення операцій з ними.

8. Бухгалтерський облік операцій з електронними грошима здійснюється на субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відповідно до Інструкції № 291 НБУ. Якщо електронні гроші використовуються в іноземній валюті, підприємство повинно створити власний субрахунок, наприклад, 336, і закріпити його в обліковій політиці. Продаж електронних грошей не оподатковується, а правила обліку ПДВ аналогічні до звичайних грошових коштів. Облік операцій з електронними грошима загалом не відрізняється від обліку звичайних коштів, а на операції в іноземній валюті поширюються норми НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».

9. Аудит операцій з безготівковими розрахунками базується на використанні різних джерел інформації, включаючи первинні документи, бухгалтерські реєстри, банківську документацію, внутрішні регламенти, зовнішні нормативні акти та інформаційні системи. Основні завдання аудиту включають перевірку достовірності облікових даних, відповідності нормативним вимогам, оцінку ефективності управління, контроль повноти та своєчасності операцій, аналіз фінансових ризиків та аудит операцій з електронними грошима. Виконання цих завдань забезпечує точність, законність та ефективність фінансових операцій підприємства.

10. Удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків має суттєве значення для фінансової діяльності підприємства. Автоматизація облікових процесів та інтеграція з банківськими системами підвищують точність і своєчасність відображення фінансових операцій, що знижує ризик помилок та забезпечує формування достовірної фінансової звітності. Вдосконалення внутрішніх контролів, встановлення чітких регламентів та процедур сприяють запобіганню шахрайству і помилкам, підвищуючи ефективність управління фінансами. Це, в свою чергу, забезпечує прозорість і надійність фінансових операцій, що є критично важливим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та підтримки фінансової стабільності підприємства.

11. Удосконалення обліку і аудиту безготівкових розрахунків є критично важливим для забезпечення точності, прозорості та ефективності фінансових операцій підприємства. Автоматизація процесів, інтеграція з банківськими системами та покращення внутрішнього контролю зменшують ризик помилок і шахрайства. Це сприяє формуванню достовірної фінансової звітності та підвищенню фінансової стабільності підприємства, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єрмолаєва, М. В., Черненко, К. В., Гафіяк, А.М. Облік грошових коштів та застосування інформаційних технологій. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, 2018, 191: 215-222.
2. Ромашко, О. М. Особливості організації обліку грошових коштів. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка, 2018, 23, Вип. 8: 179-182.
3. Гнатенко, Є. П.; Гикава, А. О. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. Економіка суспільства, 2016, 5: 421-424..
4. Матюха, М. М.; Беляк, А. П.. Організація обліку грошових коштів при використанні інформаційних технологій. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука", 2020.
5. Радіонова, Н. Й., Білоус К. С. Організаційні та методичні підходи до проведення аудиту грошових коштів. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука", 2019, 15.
6. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15> (дата звернення: 20.06.2024)
7. Господарський кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15> (дата звернення: 20.06.2024)
8. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2275-19> (дата звернення: 20.06.2024)
9. Безготівкові розрахунки. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments/nocash>. (дата звернення: 20.06.2024)

10. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1591-20> (дата звернення: 20.06.2024)

11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інструкція; Мінфін України від 30.11.1999 № 291 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99> (дата звернення: 20.06.2024)

12. 7 ключових переваг безготівкових розрахунків. URL: <https://harazd.bank.gov.ua/article/grosi/bezgotivkovi-rozrahunki/7-klucovih-perevag-bezgotivkovih-rozrahunkiv> (дата звернення: 20.06.2024)

13. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 27.06.2013 № 627 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1242-13> (дата звернення: 21.06.2024)

14. Про затвердження Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : Постанова Національного банку України; Положення, Перелік від 29.12.2023 № 199 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0199500-23> (дата звернення: 21.06.2024)

15. Про затвердження Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними : Постанова Національного банку України; Положення від 29.09.2022 № 210 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0210500-22> (дата звернення: 21.06.2024)

16. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада

України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 21.06.2024)

17. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів" : Наказ; Мінфін України від 10.08.2000 № 193 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0515-00> (дата звернення: 21.06.2024)

18. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2258-19> (дата звернення: 21.06.2024)

19. Радіонова Н.Й., Жура К.О. Концептуальний підхід до організації та методики проведення аудиту грошових коштів підприємства. Ефективна економіка, 2017.

20. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення: 21.06.2024)

21. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Постанова Національного банку України; Положення, Форма типового документа, Журнал, Акт від 29.12.2017 № 148 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0148500-17> (дата звернення: 21.06.2024)